

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss - Konsultation i frågor som rör det samiska folket

Transportstyrelsen har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad departementspromemoria.

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen anser att det är angeläget att det samiska folket har ett fullgott inflytande över dess egna angelägenheter i olika beslutsprocesser. Styrelsen menar dock att detta inflytande i vissa avseenden redan är säkerställt genom befintlig lagstiftning varför promemorians författningsförslag kan komma att innebära en dubbelreglering som leder till ökade kostnader och förlängda handläggningstider. Myndigheten anser därför författningsförslagen i promemorian behöver arbetas om och kan inte tillstyrka föreslagen lagstiftning.

Konsultation utöver annat samråd – dubbelreglering

Enligt förslaget till 1 § ska samråd i form av konsultation ske utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning. I promemorian tas upp några exempel från olika lagstiftningar där den föreskrivna samrådsskyldigheten upplevs vara otillräcklig. Transportstyrelsen utgår från att dessa exempel rör frågor som är särskilt viktiga för det samiska folket. Det är då lämpligare att skärpa samrådsskyldigheten i de aktuella fallen istället för att det generellt ska gälla en skyldighet till samråd genom konsultation utöver annan författningsreglerad samrådsskyldighet.

Ärendehandläggning hos myndigheter som avser lagar, förordningar och andra rättsregler som i 8 kap. regeringsformen betecknas som föreskrifter

Skyldigheten i 2 § att konsultera Sametinget gäller bland annat sådan ärendehandläggning som avser lagar, förordningar och andra rättsregler som

i 8 kap. regeringsformen betecknas som föreskrifter under förutsättning att samerna särskilt berörs. När förvaltningsmyndigheter under regeringen bereder beslut om sådana föreskrifter ska förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning tillämpas. Enligt förordningen ska myndigheten innan beslut fattas så tidigt som möjligt

1. utreda föreskrifternas eller de allmänna rådens kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning, och
2. ge statliga myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen.

Enligt Transportstyrelsens mening bör syftet med den föreslagna regleringen väl kunna uppnås då myndigheter följer bestämmelserna i förordningen. Om man ändå särskilt vill lyfta fram Sametinget som remissinstans är det bättre att göra det genom ett tillägg i 4 § 2.

I fråga om föreskrifter som meddelas av en kommun, till exempel lokala trafikföreskrifter, finns idag ingen skyldighet för kommunen att följa bestämmelserna i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning utan endast bestämmelserna om utredningsskyldighet i förvaltningslagen (1986:223). Det kan också finnas bestämmelser i specialförfattning som tar upp en skyldighet för kommunen att samråda med andra, till exempel 10 kap. 5 § trafikförordningen (1998:1276). Mot denna bakgrund kan det finnas skäl att i fråga om kommunala föreskrifter införa en särskild samrådsskyldighet eller konsultationsskyldighet med Sametinget i ärenden som särskilt berör samerna. Det är dock inte självklart att det är lämpligast att göra det i en särskild lag enligt förslaget.

Undantag för domstolsliknande nämnder eller organ i förvaltningsmyndigheter

Transportstyrelsen överprövar som sista instans beslut från länsstyrelser, kommuner, statliga väghållningsmyndigheter m.m. om bland annat lokala trafikföreskrifter, undantag från trafikregler och uppsättande av vägmärken för vägvisning enligt lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor, trafikförordningen (1998:1276) och vägmärkesförordningen (2007:90). Genom en författningsändring 1986–1987 överfördes överprövningen till dåvarande Trafiksäkerhetsverket från regeringen. Den prövning som görs sker inte i något särskilt organ eller någon särskild nämnd inom Transportstyrelsen.

I sammanhanget bör påpekas att det ter sig mindre lämpligt och avvikande från nuvarande praxis och den ordning som gäller i förvaltningsprocessen i övrigt om Transportstyrelsen i sin överprövning vid avsaknad av konsultation hos myndigheten som fattat det överklagade beslutet skulle

försöka läka bristen genom att genomföra en egen konsultation istället för att upphäva det överklagade beslutet och låta den andra myndigheten genomföra konsultationen.

Transportstyrelsen anser mot bakgrund av ovanstående att undantaget i 3 § bör förtydligas på så sätt att det också omfattar beslut i ärenden som har överklagats till förvaltningsmyndigheter under regeringen när myndighetens beslut utgör sista instans, även om det inte sker i en nämnd eller ett särskilt organ. Myndigheten vill också peka på att förslagen skulle kunna innebära att det är svårt att iaktta likabehandlingsprincipen när ärenden rör andra medborgare i Sverige än samer.

Ärenden av särskild betydelse

Av 2 § framgår att det är i ärenden av särskild betydelse som konsultation ska ske. Denna bedömning kommer sannolikt initialt vara svår att göra innan praxis har fastställts genom kontakter med Sametinget och andra företrädare för samerna och eventuell rättspraxis. Transportstyrelsen noterar att i Norge omfattas ärenden av generell karaktär som får antas påverka hela samhället som utgångspunkt inte av konsultationsskyldigheten. Detta borde gälla även i den svenska lagstiftningen. För Transportstyrelsens vidkommande är det särskilt i regelgivningen ofta fråga om reglering av generell karaktär som påverkar hela eller stora delar av samhället. Ett aktuellt exempel på detta är de nyligen beslutade föreskrifterna och allmänna råden (TSFS 2017:94) om skyddshjälm som påverkar alla i samhället som färdas på motorcykel, moped, traktor b utan karosseri eller terrängskoter utan karosseri. I beredningen har ett särskilt samrådsmöte hållits med företrädare för Svenska samers riksförbund (SSR) och SSR och Sametinget har varit remissinstanser.

Konsultationsförfarandet

5 och 6 §§ innehåller bestämmelser om hur konsultationsförfarandet med Sametinget ska gå till. Det förhållandet att konsultationen ska ske i den form Sametinget önskar, även om det finns undantag, kan innebära att till exempel en regelgivningsprocess eller en fråga om ansökan om undantag från bestämmelser i lag eller förordning som rör till exempel en sameby kan försenas eller fördras om konsultationen sker utöver förfarandet enligt förordningen om regelgivning vid konsekvensutredning eller förvaltningslagen.

Transportstyrelsen anser inte att det behöver införas särskilda bestämmelser i lag om att en konsultation ska ge i god anda. Enligt myndighetens erfarenhet sker samråd och liknande normalt i en sådan anda utan att det är särskilt föreskrivet. Det framgår av promemorian att begreppet ”konsultation” bör användas för att konsultationerna närmast ska ta sig

formen av överläggningar eller förhandlingar och inte endast utgöra rådfrågning. I konsultationen ska också enighet eller samtycke eftersträvas och fortsätta tills enighet eller samtycke uppnåtts eller att endera parten förklarar att enighet eller samtycke inte kan nås i ärendet. Enligt Transportstyrelsens uppfattning ter det sig främmande att det i fråga om regelgivningsärenden eller ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild ska äga rum förhandlingar med syfte att alla ska vara överens. Ett sådant krav skulle till exempel kunna komma i motsättning till bestämmelser i författningar som reglerar under vilka förutsättningar ett undantag kan medges. Sammanfattningsvis anser myndigheten att bestämmelserna i 6 § inte behövs eller i vart fall behöver omarbetas utifrån de synpunkter som lämnas här.

Detta ärende har beslutats av st.f. generaldirektör Ingrid Cherfils. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog enhetschef Lena Ersson, verksjuristen Jonas Malmstig, utredarna Kristofer Elo, Katarina Wigler, och Per Wickenberg, tillika föredragande.

Ingrid Cherfils
St.f. generaldirektör